

5 listopada 2019 r.

Komunikat KNF dotyczący decyzji administracyjnej wydanej w postępowaniu administracyjnym prowadzonym w przedmiocie nałożenia sankcji administracyjnej na Trigon TFI SA (obecnie Lartiq TFI SA)

Komisja nałożyła na Lartiq Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie (poprzednio Trigon Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna, dalej „Towarzystwo”) m.in. następujące sankcje administracyjne za naruszenia m.in. przepisów ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi („ustawa”)¹:

- I. Kara pieniężna w wysokości 5 milionów złotych nałożona została za:
 - naruszenie art. 48 ust. 2a ustawy w związku z zarządzaniem przez Towarzystwo funduszami inwestycyjnymi w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezapewniający zachowania należytej staranności i niezgodny z zasadami uczciwego obrotu, a także nieuwzględniający najlepiej pojętego interesu funduszy oraz uczestników funduszy oraz w sposób niezapewniający stabilności i bezpieczeństwa rynku finansowego,
 - naruszenie art. 45a ust. 4a ustawy w związku z nieprawidłowym wykonywaniem przez Towarzystwo bieżącego nadzoru nad podmiotem, któremu Towarzystwo powierzyło zarządzanie portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych.

- II. Sankcja administracyjna w postaci cofnięcia Towarzystwu zezwolenia na wykonywanie działalności przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych – w związku z ustaleniem, że opisane wyżej naruszenia przepisów ustawy są rażące.

Sankcji administracyjnej opisanej w pkt II powyżej Komisja nadała rygor natychmiastowej wykonalności.

Naruszenia ustalone przez Komisję związane były z zarządzaniem przez Towarzystwo m.in. następującymi funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi:

- Trigon Profit XIV NSFIZ², Trigon Profit XV NSFIZ, Trigon Profit XVI NSFIZ, Trigon Profit XVIII NSFIZ, Trigon Profit XX NSFIZ, Trigon Profit XXI NSFIZ, Trigon Profit XXII NSFIZ, Trigon Profit XXIII NSFIZ, Trigon Profit XXIV NSFIZ, Trigon Quantum

¹ Komisja nie ma podstaw prawnych do przekazania do publicznej wiadomości informacji w zakresie naruszeń przepisów w innych niż przepisy ustaw i rozporządzeń unijnych jak i sankcji za naruszenia takich przepisów, z uwagi na brzmienie art. 25 ust. 1 pkt 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym.

² NSFIZ - Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty.

- Absolute Return FIZ³, Trigon Quantum Neutral FIZ, Venture FIZ, Trigon Opportunity FIZ i Trigon XXI FIZ (łącznie zwane „Funduszami”),
- Trigon Profit XIV NSFIZ, Trigon Profit XV NSFIZ, Trigon Profit XVI NSFIZ, Trigon Profit XVIII NSFIZ, Trigon Profit XX NSFIZ, Trigon Profit XXI NSFIZ, Trigon Profit XXII NSFIZ, Trigon Profit XXIII NSFIZ i Trigon Profit XXIV NSFIZ (łącznie zwane „Funduszami Trigon Profit”).

Komisja ustaliła, że w trakcie zarządzania portfelami Funduszy Trigon Profit przez podmiot, któremu Towarzystwo zleciło zarządzanie obejmujące sekurytyzowane wierzytelności, doszło do nieprawidłowości, które nie zostały zidentyfikowane i wyeliminowane przez Towarzystwo. Zgodnie z treścią art. 45a ust. 1 ustawy towarzystwo funduszy inwestycyjnych może w drodze umowy zawartej w formie pisemnej powierzyć przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywanie czynności związanych z działalnością prowadzoną przez towarzystwo. Przedmiotem wskazanej wyżej umowy może być zlecenie zarządzania portfelem inwestycyjnym funduszu inwestycyjnego lub jego częścią. Bez względu jednak na podmiot, któremu powierzono wykonywanie czynności towarzystwa, zgodnie z brzmieniem art. 45a ust. 4a ustawy towarzystwo funduszy inwestycyjnych jest obowiązane do bieżącego nadzorowania wykonywania powierzonych czynności. Sposób realizowania przez Towarzystwo obowiązku sprawowania bieżącego nadzoru nad powierzonymi czynnościami powinien być również realizowany zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Rozporządzenia 231/2013⁴.

Towarzystwo, pomimo posiadania stosownych narzędzi do kontrolowania i wpływania na działania zarządzającego, wynikających z umów o zarządzanie, nie monitorowało dostatecznie wykonywania czynności powierzonych zarządzającemu. Towarzystwo, będąc gwarantem ochrony interesu uczestników funduszy sekurytyzacyjnych, nie zapewniło prawidłowego systemu kontroli wewnętrznej i działań nadzorczych, przez co dopuściło do nieprawidłowości w zarządzaniu portfelami inwestycyjnymi funduszy. Niedostateczne wykonywanie bieżącego nadzoru nad czynnościami powierzonymi podmiotowi zarządzającemu jest wyrazem braku rzetelności, profesjonalizmu i należytej staranności wymaganych w prowadzonej przez Towarzystwo działalności.

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych, zgodnie z art. 48 ust. 2a ustawy, obowiązane jest do prowadzenia działalności w sposób rzetelny i profesjonalny, z zachowaniem należytej staranności i zgodnie z zasadami uczciwego obrotu, a także w najlepiej pojętym interesie zarządzanych funduszy, uczestników tych funduszy i klientów towarzystwa oraz w celu zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa rynku finansowego.

³ FIZ - Fundusz Inwestycyjny Zamknięty.

⁴ Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) Nr 231/2013 z dnia 19 grudnia 2012 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE w odniesieniu do zwolnień, ogólnych warunków dotyczących prowadzenia działalności, depozytariuszy, dźwigni finansowej, przejrzystości i nadzoru (Dz. U. UE L 83 z dnia 22 marca 2013 r.)

W toku prowadzonego postępowania Komisja ustaliła, że stwierdzone nieprawidłowości w zarządzaniu Funduszami polegały w szczególności na tym, że:

1. Towarzystwo nie monitorowało i nie weryfikowało w sposób prawidłowy skuteczności podejmowanych przez zarządzającego działań windykacyjnych, tj.:
 - Towarzystwo nie poddawało należytej ocenie stopnia realizacji zakładanych prognoz odzysków, kosztów oraz przepływów pieniężnych z windykacji wierzytelności Funduszy Trigon Profit;
 - Towarzystwo nie dokonywało adekwatnej (negatywnej) oceny prowadzonej przez zarządzającego działalności w zakresie zarządzania pakietami wierzytelności funduszy sekurytyzacyjnych w sytuacji gdy zarządzający wykazywał brak zdolności do generowania, w ramach czynności windykacyjnych, przychodów na poziomie odpowiadającym kosztom ponoszonym przez te fundusze w ramach prowadzonej działalności;
 - Towarzystwo akceptowało sytuację, w której wpływy uzyskiwane z tytułu posiadanych przez Fundusze Trigon Profit lokat nie były wystarczające nawet dla pokrycia wydatków związanych z działalnością operacyjną tych funduszy;
 - Mimo, że faktyczny poziom odzysków przyjętych w ramach pierwotnej wyceny pakietów wierzytelności Funduszy Trigon Profit istotnie odbiegał in minus w stosunku do zakładanych prognoz to Towarzystwo przyjmowało te informacje jako niemiarodajne i niepozwalające na dokonanie oceny sprawności i skuteczności windykacyjnej zarządzającego w przyszłości. W konsekwencji nie podejmowano należytych czynności oceniających działania windykacyjne zarządzającego godząc się na nieefektywność tych działań.

2. Towarzystwo zawarło z zarządzającym umowy gwarancyjne w odniesieniu do Funduszy Trigon Profit, które nie zabezpieczały właściwie interesów funduszy i ich uczestników, bowiem:
 - Towarzystwo nie przyjęło i nie stosowało odpowiednich instrumentów nadzorczych pozwalających na bieżące monitorowanie efektywności działań windykacyjnych zarządzającego, przez co nie mogło wykorzystać adekwatnych narzędzi zaradczych;
 - Towarzystwo nie wykazywało dostatecznej aktywności nadzorczej nad działaniami zarządzającego przyjmując, iż osiągnięcie odzysków na niskim poziomie przy jednoczesnym wzroście wartości aktywów funduszy jest naturalnym zjawiskiem związanym z procesem windykacji;
 - Towarzystwo akceptowało, że umowy gwarancyjne były skonstruowane de facto tak, że eksponowały uczestników Funduszy Trigon Profit na ryzyko związane z sytuacją finansową zarządzającego, mającą wpływ na prawidłowość jego funkcjonowania i wywiązywanie się ze zobowiązań wynikających z umów;

- Towarzystwo akceptowało, że umowy gwarancyjne i udział zarządzającego w funduszach poprzez certyfikaty podporządkowane mające zabezpieczać interes uczestników funduszy poprzez uzależnienie wysokości rzeczywistych korzyści zarządzającego od osiągnięcia przez nie korzystnych wyników inwestycyjnych, nie spełniały właściwie funkcji dodatkowych mechanizmów ochronnych uczestników funduszy.
3. Towarzystwo, pomimo dysponowania danymi wskazującymi na nienależyty sposób wykonywania czynności w zakresie zarządzania sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszy przez zarządzającego, zawarło z zarządzającym umowę ramową na świadczenie usług obsługi portfeli funduszy inwestycyjnych (zarządzanych przez Towarzystwo w dniu zawarcia umowy ramowej oraz w przyszłości) wyłącznie przez zarządzającego lub jego podmioty powiązane. Mając świadomość znikomej realizacji przez zarządzającego prognoz dotyczących portfeli wierzytelności Funduszy Trigon Profit, Towarzystwo kontynuowało i zacieśniało współpracę z zarządzającym. Tym samym Towarzystwo narażało fundusze na duże ryzyko inwestycyjne związane z nieprawidłowym działaniem zarządzającego.
4. Towarzystwo nie podejmowało należytych działań w celu zapewnienia prawidłowości wyceny wartości aktywów zarządzanych Funduszy, godząc się na ustalanie wartości aktywów Funduszy w sposób nie odzwierciedlający wartości godziwej tych aktywów, w szczególności:
- Towarzystwo nie sprawowało w sposób realny, rzetelny i profesjonalny bieżącego nadzoru nad działalnością podmiotów, którym zostało zlecone dokonywanie wyceny pakietów wierzytelności stanowiących składniki lokat funduszy sekurytyzacyjnych. Brak realizacji prognoz przyjmowanych do wyceny wartości portfeli wierzytelności Funduszy Trigon Profit nie był odzwierciedlany w wycenie tych portfeli. W efekcie takich działań wartość portfeli wierzytelności wzrastała w sytuacjach braku jakichkolwiek obiektywnych przesłanek uzasadniających zwiększenie poziomu przyszłych odzysków z tych portfeli.
 - Towarzystwo nie zgłaszało zastrzeżeń do raportów z wyceny dostarczanych przez podmiot wyceniający aktywa Funduszy Trigon Profit, pomimo dysponowania negatywnymi informacjami w zakresie kształtowania się przychodów i kosztów funduszy;
 - Towarzystwo nie podejmowało działań mających na celu skorygowanie podejścia do wyceny aktywów funduszy, w szczególności Trigon Quantum Absolute Return FIZ, Trigon Quantum Neutral FIZ, Venture FIZ, Trigon Opportunity FIZ i Trigon XXI FIZ. Towarzystwo akceptowało model wyceny instrumentów finansowych stanowiących przedmiot lokat wskazanych funduszy oparty na kursie, który nie uwzględniał zasady wartości godziwej. Nie brano pod uwagę faktycznej wartości za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane, na warunkach

transakcji rynkowej pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązanymi ze sobą stronami.

Towarzystwo zaniedbało wykonywania swoich ustawowych obowiązków i dopuściło do sytuacji, w której naruszone zostały przepisy mające fundamentalne znaczenie dla oceny funkcjonowania Towarzystwa jako profesjonalnego podmiotu działającego na rynku kapitałowym, zarządzającego instytucjami wspólnego inwestowania. Powodem negatywnej oceny postępowania Towarzystwa jest przede wszystkim brak sprawowania właściwego nadzoru nad podmiotem, któremu Towarzystwo zleciło zarządzanie portfelami inwestycyjnymi Funduszy Trigon Profit. Towarzystwo wykazało się brakiem odpowiedzialności i rzetelnej oceny skuteczności działań zarządzającego podejmowanych w ramach zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy sekurytyzacyjnych. W toku zarządzania tymi portfelami Towarzystwo nie dochowało należytej staranności i nie oceniło należyście ryzyka z tym związanego wykazując brak wymaganego profesjonalizmu. Brak należytego i bieżącego nadzoru Towarzystwa nad działalnością podmiotu zarządzającego, w szczególności brak monitoringu funkcjonowania podmiotu i realizacji nałożonych na niego obowiązków, uniemożliwiło odpowiednio wczesne zapobieżenie skutkom zagrażającym interesowi uczestników funduszy inwestycyjnych.

Mając na uwadze powyższe, Komisja uznała opisane naruszenia za rażące i negatywnie oceniła możliwość dalszego kontynuowania działalności przez Towarzystwo, jako profesjonalnego uczestnika obrotu będącego instytucją zaufania publicznego. Równocześnie Komisja nadała decyzji rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie sankcji cofnięcia zezwolenia.

Komisja informuje, że maksymalny wymiar kary pieniężnej za naruszenia opisane powyżej wynosi 5.000.000 zł.

Informacje o podstawowych skutkach prawnych decyzji Komisji dla funduszy zarządzanych przez Lartiq TFI S.A. oraz podmiotów zaangażowanych w proces obsługi tych funduszy.

- Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy, od dnia wydania decyzji o cofnięciu zezwolenia na wykonywanie działalności przez Towarzystwo fundusze inwestycyjne zarządzane dotychczas przez Towarzystwo reprezentowane są przez depozytariuszy tych funduszy.
- Lartiq TFI S.A. przestaje być towarzystwem funduszy inwestycyjnych w rozumieniu art. 38 ust. 1 ustawy, wobec czego traci ono umocowanie do reprezentowania funduszy inwestycyjnych oraz prowadzenia ich spraw.
- Z uwagi na nadany decyzji Komisji rygor natychmiastowej wykonalności, od dnia wydania decyzji o cofnięciu zezwolenia Towarzystwo nie może podejmować jakichkolwiek czynności związanych z reprezentowaniem, czy zarządzaniem funduszami.
- Fundusze inwestycyjne dotychczas zarządzane przez Towarzystwo, zgodnie z art. 68 ust. 1 zd. 2 ustawy, nie emitują oraz co do zasady nie wykupują certyfikatów inwestycyjnych.

- Stosownie do art. 68 ust. 1b. ustawy, jeżeli termin wykupu certyfikatów inwestycyjnych zgodnie ze statutem funduszu inwestycyjnego zamkniętego przypada w okresie, w którym fundusz jest reprezentowany przez depozytariusza, wykup może być przeprowadzony pod warunkiem, że płynność aktywów funduszu na to pozwala. O zamiarze wykupu lub o wykupie certyfikatów inwestycyjnych depozytariusz reprezentujący fundusz informuje zgodnie z przyjętym w statucie funduszu inwestycyjnego sposobem udostępniania informacji o funduszu do publicznej wiadomości oraz na swojej stronie internetowej.
- Okres, przez który depozytariusz reprezentuje dany fundusz, zgodnie z art. 68 ust. 2 ustawy, może trwać maksymalnie 3 miesiące od wydania decyzji o cofnięciu zezwolenia. W tym okresie depozytariusz, kierując się interesem uczestników funduszy, powinien poszukiwać towarzystwa funduszy inwestycyjnych, które przejmie zarządzanie danym funduszem inwestycyjnym. Po upływie tego okresu, jeżeli zarządzanie poszczególnymi funduszami nie zostanie przejęte przez inne towarzystwo funduszy inwestycyjnych, ulegną one rozwiązaniu.